

بررسی حمل و نقل روستایی و راههای ارتقاء و بهبود آن

سید دانیال حسینیان مقدم نوغانی^۱، اسماعیل آیتی^۲

- ۱- دانشجو، کارشناسی ارشد مهندسی راه و ترابری، گروه عمران، موسسه آموزش عالی اقبال لاهوری، مشهد، ایران
- ۲- استاد تمام، دکتری مهندسی راه و ترابری، گروه عمران، موسسه آموزش عالی اقبال لاهوری، مشهد، ایران

چکیده

تحرك، يك مسئله غير قابل انكار برای محیط های روستایی می باشد. در مناطق محروم و در مناطق روستایی، حمل و نقل، نقشی حیاتی دارد. عدم دسترسی به گزینه های حمل و نقل در روستاها باعث محرومیت و انزوای اجتماعی-اقتصادی آنها می گردد. در تحقیق حاضر، ابتدا چالش های حمل و نقل روستایی به طور کلی مورد بررسی قرار گرفته است و سپس از آنجا که جوامع روستایی، به لحاظ جامعه شناختی دارای بافتی سنتی می باشد، موانع و محدودیت های حمل و نقل زنان روستایی بررسی و گزینه های پیش رو برای سیاست گزاران در امر حمل و نقل روستایی، ذکر شده است. بعد از آن، شاخص دسترسی روستایی (RAI) که شاخصی است برای پررنگ تر نشان دادن نقش حیاتی تحرك و دسترسی در کاهش فقر و انزوا در کشورهای ضعیف و فقیر، توضیح داده شده و استفاده از این شاخص در توصیف حمل و نقل روستایی، مورد پژوهش قرار گرفته است. در پایان، راهکارهایی برای ارتقاء وضعیت حمل و نقل روستایی ارائه شده است که استفاده از سیستم حمل و نقل انعطاف پذیر تر برای جوامع روستایی کوچک و بالا بردن سطح دسترسی ساکنان مناطق روستایی، می تواند تاثیر قابل توجهی بر عملکرد سیستم حمل و نقل در مناطق روستایی داشته باشد.

کلمات کلیدی: تحرك، چالش های حمل و نقل روستایی، حمل و نقل زنان روستایی، شاخص دسترسی روستایی

۱. مقدمه

فقر روستایی فراگیر است و اداره آن مشکل می باشد. بهبود تحرك می تواند فقر روستایی را بوسیله فراهم کردن تسهیلات برای زنان، مردان و کودکان از طریق دسترسی راحت تر به خدماتی از قبیل آموزش، بهداشت و مسائل مالی و بدست آوردن کالاها و همچنین شرکت در فعالیت های اجتماعی، سیاسی کاهش دهد [1]. بهبود تحرك و جابجایی جمعیت روستایی و بهبود دسترسی آنها به فرصت های اشتغال و خدمات اقتصادی و اجتماعی و تسهیلات راه موثری در جهت کاهش فقر می باشد که به طیف گسترده ای از مداخلات حمل و نقل نظیر مسیرها، خودروها و ابزارهای واسطه حمل و نقل توجه کرده و تکمیل ملاحظات مربوط به جاده ها و وسائل حمل و نقل موتوری را مد نظر قرار می دهد [2]. برنامه ریزی حمل و نقل روستایی دارای رویکرد چند بخشی و یکپارچه ای است که تمام جنبه های نیاز به دسترسی خانواده های روستایی برای رسیدن به اهدافی نظیر معاش، اقتصادی و اجتماعی را مورد توجه قرار می دهد. این نوع از برنامه ریزی نیاز به تحرك و جابجایی در خانواده ها را در مکان و محل خدمات ضروری اجتماعی و اقتصادی ادغام کرده و زیرساخت های مناسبی برای حمل و نقل ارائه می کند که بر رویکرد برنامه ریزی از پایین به بالا و ارتباط آن با ساختار برنامه ریزی منطقه ای و همچنین بر حفاظت از محیط زیست تاکید دارد [3]. چالش های بسیاری در حمل و نقل روستایی وجود دارد از قبیل چالش های مربوط به حمل و نقل سالمندان روستایی، حمل و نقل مدارس روستایی و حمل و نقل زنان روستایی. تفاوتها بین تقاضاهای حمل و نقل مردان و زنانی که در کار کشاورزی در روستاها مشغول نیستند و همچنین زنانی که به اعضای خانواده کمک می کنند، برجسته می باشد. در ادامه به شاخص دسترسی روستایی RAI اشاره می شود که این شاخص، ابزاری برای پررنگ تر نشان دادن نقش اساسی دسترسی و تحرك در کاهش فقر در کشورهای ضعیف و فقیر است. برآورد فعلی این شاخص نشان می دهد که برخی از 900 میلیون ساکنان روستایی در سراسر دنیا، دسترسی کافی به حمل و نقل رسمی ندارند [4].

^۱ Rural Access Index